

А. П. Стрижак, аспірант
кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ У КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Значна кількість нерозв'язаних проблем, які нагромадились в інвестиційній діяльності за останні роки, обмежують приток капіталів до економіки, гальмують науково-технічний прогрес та не сприяють створенню міцної бази для процесу відтворення. Крім того, сьогодні інвестиційна політика держави повинна будуватися з урахуванням кризи у вітчизняній економіці та розбалансування світових ринків. В кризовій ситуації питання визначення стабільності комерційних банків є актуальним як ніколи раніше.

Багато науковців та економістів наголошують, що жодна економіка не може жити без інвестицій та кредитів, особливо у складні часи. Саме тому головним і першочерговим заходом щодо стабілізації та подальшого розвитку банківської системи є необхідність інвестування в неї реальних грошей.

Капіталізація значною мірою визначає надійність банку, його потенціал проводити активні операції, особливо в умовах фінансової кризи, яка розпочалася в економіці України у другій половині 2008 року. Таким чином, високий рівень капіталізації банків виступає гарантом стабільності національної валюти, забезпечує інвестиційну діяльність комерційних банків та гарантує фінансову стійкість банків при нестабільності фінансової системи.

В Україні рівень капіталізації банківської системи є недостатнім, становлення її відбувалося досить тривало і повільно. Інтенсифікація розвитку банківського сектору через проникнення іноземних інвестицій, процесів поглинання і приєднання мали місце переважно в 2005—2007 роках, що значно покращило стан банківського сектору, рівень конкурентоспроможності банків, якість банківських послуг. Позитивні наслідки були отримані в тому числі й завдяки Програмі капіталізації банківської системи, що діяла у 2004 році в рамках діяльності Асоціації українських банків (АУБ).

Однак, опинившись на піку свого розвитку, цей сегмент фінансової системи був охоплений кризою, що негайно відбилася і на відпливі інвестицій за кордон, і на проведенні активної кредитної та депозитної політики. Особливо постраждали банки, що мали незначний обсяг власного капіталу, і були залежні від залучених коштів. Причиною цього стало більш швидке зростання активів банків порівняно із власним капіталом, що призвело до порушення нормативів адекватності регулятивного капіталу.

Велике значення в оцінці привабливості та безпеки інвестування відіграють міжнародні рейтингові агентства. Наприкінці лютого 2009 року міжнародне рейтингове агентство Standard&Poor's значно понизило рейтинги України майже за всіма показниками. Існуюче падіння показників міжнародних рейтингів пов'язане з очікуваним падінням темпів росту ВВП, послабленням національної валюти, відтоком капіталів і скороченням надходжень від експортних трансакцій. Це, у свою чергу, призводить до подальшого погіршення якості активів фінансової системи. Відповідно, зростає кількість проблемних кредитів, що негативно відображається на рівні капіталізації банківської системи та призводить до обмеження подальшого росту кредитування.

За таких умов, перш за все, необхідно звернутися до існуючого досвіду залучення інвестування та якнайшвидше почати впроваджувати механізми реформування банківської системи. Сьогодні фінансове становище України висуває комерційним банкам жорсткі вимоги щодо капіталізації як єдиної можливості їх подальшого існування. Інакше їм загрожує загострення проблеми неплатоспроможності. Найбільші банки, з сумарними активами понад 65 % від всієї банківської системи, вже почали залучення грошових ресурсів від акціонерів та міжнародних фінансових організацій. Меншим банкам набагато складніше знайти кошти, тому їм знадобляться альтернативні можливості порятунку.

Потрібно зазначити, що антикризові заходи НБУ сьогодні, головним чином, спрямовані на вирішення проблеми залучення вільних капіталів у банківську систему. Зокрема, НБУ вже порекомендував банкірам внести додаткові кошти у статутний фонд, щоб не допустити розриву між активами та пасивами. Збільшення статутного капіталу НБУ вважає необхідним. Зрозуміло, що такої ж думки повинні дотримуватись і учасники фінансових ринків. Не можна нехтувати доведеною у світовій ринковій економіці тезою, що для того, щоб вийти із кризи і зберегти позиції банку на ринку, потрібно інвестувати.